



№ 36/8 «23» листопада 2020 року

**Голові  
Національного банку України  
Шевченку К.Є.**

Шановний Кириле Євгеновичу!

Нотаріальна палата України (НПУ), діючи як організація, яка здійснює професійне самоврядування у сфері нотаріату та уповноважена представляти інтереси нотаріусів у державних та інших установах, у зв'язку з надходженням численних звернень нотаріусів щодо порушення державних гарантій нотаріальної діяльності, створення умов погіршення доступу до вчинюваних нотаріальних дій фізичних та юридичних осіб, звертається до Вас з приводу поширеної практики банківських установ щодо **так званої «акредитації» нотаріусів.**

Суть даної практики полягає у встановленні процедур та вимог банківських установ щодо допуску до посвідчення правочинів, які укладаються між банком та третіми особами, **виключно** нотаріусів, які пройшли так звану «акредитацію» банку. При цьому виставляються умови щодо надання документів, пакет яких в кожному випадку визначається банком самостійно та може містити документи, які містять персональні дані нотаріуса, інших осіб та становлять нотаріальну таємницю, умов щодо примушення нотаріуса до відкриття рахунку у такому банку з підвищеними відсотковими ставками, інших вигод.

**Дана практика є неприпустимою та такою, що суперечить чинному законодавству, з наступних підстав:**

1. Відповідно до статті 2<sup>1</sup> Закону України «Про нотаріат», встановлення умов допуску громадян до здійснення нотаріальної діяльності є одним із елементів державного регулювання нотаріальної діяльності. Стаття 11 Закону України «Про нотаріат» визначає, що Свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю видається Міністерством юстиції України на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Згідно зі статтею 24 Закону України «Про нотаріат», реєстрація приватної нотаріальної діяльності провадиться відповідними територіальними органами Міністерства юстиції України на підставі заяви особи, яка має свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю, та акта про сертифікацію відповідності робочого місця (контори) приватного нотаріуса встановленим цим Законом умовам.

Для загальнодержавного обліку нотаріусів відповідно до Порядку ведення Єдиного реєстру нотаріусів, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України 13.10.2010 № 2501/5, в Україні створено та **ведеться Єдиний реєстр нотаріусів**, в якому містяться усі необхідні відомості про державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви та нотаріусів України, держателем якого є Міністерство юстиції України.

В свою чергу, стаття 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність» містить вичерпний перелік видів діяльності банків.

**Таким чином, порядок допуску осіб до здійснення нотаріальної діяльності визначається виключно Законом України «Про нотаріат» та підзаконними актами, виданими на його виконання. Встановлення додаткових процедур «допуску» нотаріуса до наданих йому державою повноважень є таким, що грубо порушує чинне законодавство.**

Єдиними документами, які посвідчують право особи на здійснення нотаріальної діяльності, є Свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю та Реєстраційне посвідчення.

Факт отримання особою вказаних документів свідчить про наявну компетенцію, що визначається Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату.

Перевірка відомостей про нотаріуса може бути проведена за допомогою Єдиного реєстру нотаріусів.

2. Частиною 1 статті 3 Закону України «Про нотаріат», визначено, що **нотаріус – це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.**

Згідно зі статтею 31 Закону України «Про нотаріат», приватні нотаріуси за вчинення нотаріальних дій справляють плату, розмір якої визначається за домовленістю між нотаріусом та громадянином або юридичною особою.

Приватні нотаріуси за вчинення інших дій, покладених на них відповідно до закону, справляють плату, розмір якої визначається законодавством у відповідній сфері.

Звертаємо увагу на те, що Закон України «Про нотаріат» чітко визначає, що нотаріус здійснює незалежну професійну нотаріальну діяльність.

Держава встановлює гарантії нотаріальної діяльності, які закріплені статтею 8<sup>1</sup> Закону України «Про нотаріат», відповідно до якої забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законодавством України будь-яке втручання в діяльність нотаріуса, зокрема з метою перешкоджання виконанню ним своїх обов'язків або спонукання до вчинення ним неправомірних дій.

У випадку, коли нотаріус проходить так звану «акредитацію» банку, тобто зобов'язується вчиняти нотаріальні дії на умовах, визначених банком, повністю втрачається один із основних принципів діяльності нотаріуса – незалежність та неупередженість при вчиненні нотаріальних дій.

Також вказаними нормами встановлено, що нотаріус вчиняє нотаріальні дії як особа, уповноважена державою, а не надає нотаріальні послуги, тому жодна змагальність або «конкурсні умови» у сфері нотаріату є недопустимими.

3. Відповідно до частини 2 статті 3 Закону України «Про нотаріат» нотаріусу забороняється використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Статтею 5 Закону України «Про нотаріат» передбачено обов'язок нотаріуса здійснювати свої професійні обов'язки відповідно до цього Закону і складеної присяги, з дотриманням правил професійної етики.

Крім того, впровадження подібної практики штучного перешкоджання доступу до професії наділяє ряд посадових осіб банківських установ додатковими повноваженнями зі встановлення «благодійних» нотаріусів, а отже, створює умови для можливих зловживань службовими обов'язками та розростання корупції на різних рівнях банківського управління.

4. Практика створення переліку так званих «акредитованих» нотаріусів грубо порушує права фізичних та юридичних осіб на вільний вибір нотаріуса.

Це, в свою чергу, підриває довіру громадян до банківської системи та негативно впливає на репутацію органів нотаріату.

А саме репутація та довіра громадян є важливим елементом роботи як нотаріату, так і банківської системи, особливо в умовах нестабільної економіки.

5. Для проведення так званої «акредитації» банки вимагають у нотаріусів документи, які містять персональні дані нотаріуса, членів його сім'ї, працівників, зокрема копії паспортів, реєстраційних номерів облікових карток платників податків, трудові договори, що прямо порушує положення Закону України «Про захист персональних даних».

**Міністерство юстиції України** листом № 31-32/999 № 355/2 від 16.11.2007 року надало роз'яснення, що дії **банківських установ, направлені на «акредитацію» («сертифікацію») нотаріусів, є грубим порушенням** законодавчих та нормативних актів, які регулюють нотаріальну діяльність, та посяганням на основні ознаки нотаріальної діяльності – професійну незалежність та неупередженість.

Відповідно до пункту 8 статті 7 Закону України «Про Національний банк України», Національний банк України здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі.

Банківський нагляд – система контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких Національний банк України здійснює наглядову діяльність законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку.

Описану в даному листі практику застосовують як комерційні банки, так і державні.

**У зв'язку з вищевикладеним, з метою захисту професійної незалежності нотаріуса в усіх державних органах та установах, прав фізичних та юридичних осіб, усунення порушень чинного законодавства, Нотаріальна палата України звертається до Національного банку України як до державної інституції, яка здійснює банківський нагляд та покликана підвищувати довіру суспільства до банківської системи в цілому, з проханням:**

**- вжити необхідних заходів для припинення незаконних вимог так званої «акредитації» нотаріусів як обов'язкової умови для можливості вчинення ними нотаріальних дій;**

**- довести вищевказану інформацію до банківських установ України з метою запобігання незаконним вимогам щодо так званої «акредитації» нотаріусів – як таким, що суперечать чинному законодавству України.**

Сподіваємось на досягнення порозуміння та подальшу співпрацю між нотаріальною та банківською спільнотами.

**З повагою  
Президент**



**В.М. Марченко**